

CZŁOWIEK WOBEC NOWYCH TECHNOLOGII

KILKA REFLEKSJI Z PERSPEKTYWY PRAWNIKA

Krzysztof Szczucki

Zakład Prawa Karnego WPiA UW

NOWE TECHNOLOGIE

- ✘ Komputeryzacja, internet
- ✘ Szybki rozwój medycyny – problem „jakości” życia
- ✘ Zaawansowane metody regulacji prokreacji – antykoncepcja, zapłodnienie pozaustrojowe, przerwanie ciąży (w tym środki postokoitalne)

Prawa człowieka ?

ZAPŁODNIENIE POZAUSTROJOWE

- ✘ Czy zakazać? Na jakiej podstawie?
- ✘ Komu umożliwić?
- ✘ Homologiczne czy heterologiczne?
- ✘ Ile komórek jajowych zapłodnić? Co zrobić z embrionami nadliczbowymi?
- ✘ Czy embriony wchodzą w zakres „pojęcia” człowiek? Czy należy je chronić w ten sam sposób?
- ✘ Filiacja (ustalenie więzi rodzinnoprawnych) i poznanie własnej tożsamości biologicznej.
- ✘ Klauzula sumienia

WYBRANE ARGUMENTY „ZA”

- ✘ Neutralność państwa – nie może narzucać określonego światopoglądu
- ✘ Prywatność – każdy sam może decydować o swoim życiu
- ✘ Embrion nie jest człowiekiem
- ✘ To jest metoda leczenia
- ✘ Nieszczęście ludzi bezdzietnych

Prawo do dziecka

Czy to jest prawo człowieka ?

WYBRANE ARGUMENTY „PRZECIW”

- ✘ Poczęcie powinno nastąpić w akcie miłości małżeńskiej
- ✘ Embrion jest człowiekiem, ma przyrodzoną i niezbywalną godność
- ✘ Kriokonserwacja (co później?) albo niszczenie nadliczbowych zarodków
- ✘ Zachwianie tożsamości biologicznej dziecka

**Dziecko jest darem
a nie przedmiotem czyjegoś prawa**

JAK ROZSTRZYGNAĆ DYLEMAT?

- ✘ Nie rozstrzygać
- ✘ Demokratycznie:
 - + wola większości?
 - + uwzględnienie woli mniejszości?
 - + petryfikacja relatywizmu? Niech każdy decyduje sam

Gdzie szukać podstaw dla prawa?

PRAWO POZYTYWNE ?

- ✘ Czy zmienne prawo może być podstawą ?
- ✘ Zmieniająca się wykładnia na przestrzeni lat
- ✘ Czy wola zgromadzenia może decydować o definicji „człowieka” i prawie do życia?
- ✘ Czy wola zgromadzenia może wyzbyć się jakichkolwiek obiektywnych podstaw?
- ✘ Czy zawsze jesteśmy zobowiązani do posłuszeństwa woli ustawodawcy ? (np. personel medyczny).

Człowiek zachowuje się więc coraz bardziej jak „wynaturzone zwierzę”, istota nienaturalna, która objawia się tym bardziej jak podmiot, im bardziej się uwalnia od natury i jej się przeciwstawia”

o. prof. Serge-Thomas Bonino OP, [w:] Forum Prawnicze 2011, nr 2.

OBIEKTYWNA PODSTAWA PRAWA

- ✘ Prawo naturalne jako obiektywna podstawa prawa
- ✘ Na prawo naturalne otwiera się Konstytucja RP (preambuła, art. 1, art. 30)
- ✘ Należy zapewnić zgodność prawa pozytywnego z prawem naturalnym
- ✘ Jeżeli zgromadzenie nie chce lub nie może uchwalić prawa zgodnego z prawem naturalnym, konieczne jest umożliwienie uchylecia się od stosowania takiego prawa (np. klauzula sumienia)

***Wolność, prawda, sprawiedliwość i solidarność.
Te cztery wartości odpowiadają wymaganiom
porządku etycznego opartego na prawie
naturalnym. Gdy brakuje jednej z nich, państwo
dąży ku anarchii lub do władzy silniejszego.***

*Międzynarodowa Komisja Teologiczna, W poszukiwaniu etyki uniwersalnej:
Nowe spojrzenie na prawo naturalne.*

Dziękuję za uwagę